

JURNAL (fragmente)

Luni, 15 ianuarie 1945

Azi, când lumea se așază, dreaptă și egală pentru toți, nu uitați, stăpânilor, inima. Chemați-o la conferința păcii universale. Să stea la loc de cinste, în capul mesei, între muncă și minte. Acolo e locul ei și, fără ea, ne-am mințit, am robii și am murit degeaba. Lumea fără suflet nu e decât un cadavru social.

16 mai 1948

Sărăcia pe care n-o merit începe să-mi distrugă surâsurile cu care până azi am circulat în contemporan. Dar, mă rog!...

Am să surâd, *quand mème!*

10 octombrie 1948

Eu și opera mea. Frați siamezi. Trăim alături, dar sper că nu vom muri împreună.

24 octombrie 1948

Opera mea (ca a tuturor scriitorilor, de altminteri) este, în ansamblul ei, ca apa mării. Are locuri unde e foarte adâncă, dar și altele unde îți vine numai până la glezne.

Am trăit mult mai literar decât operele mele.

Miercuri, 25 iunie 1949

Nu m-am culcat, în aceste cinci zile, decât dimineța, începând de la unsprezece încolo. Și mint. Nici atunci nu m-am culcat. Am lăsat numai tocul, fiindcă nu-l mai țineau degetele și nu-l mai puteau urmări ochii pe pagini.

Marti, 1 mai 1945

Bobîța a scris azi prima lui literă pe tăbliță. Un „E”. Apoi a scris un „O”.

E O zi mare, prin urmare, cum ar zice Horia Furtună, în calambur.

Pentru sublinierea evenimentului, i-am făcut cadou un burete „special” din biroul meu. Și, în secret, am plâns ca un măgar.

Marti, 18 septembrie 1945

Am ieșit, în sfârșit, cu Kitty la „Capșa”. Am mâncat prepelițe și am petrecut o seară agreabilă. Kitty e pur și simplu încântătoare, *quand elle s'y met*.

19 iulie 1948

Din prima dimineață a sosirii mele (am ajuns noaptea [la Câmpulung, n.n.]) am început „inspecția” mea obișnuită. A străzilor, a oamenilor, a prăvăliilor, a parcurilor și așa mai departe. Este nemaipomenită prietenia mea cu târgul ăsta. Nu e colț, nu e maidan, nu e muche de prund sau masă de cârciumă în care să nu mă întâlnesc – clar și emotiv – cu mine. Sunt peste tot, la toate vârstele, cu matricolă pe braț (123) sau cu pipă în gură, cu dalie la butonieră, luminată cu bec pe dedesubt (bateria în buzunar), la „bătăile de confetti” din Grădina publică sau în birjă, cu Pic la picioare. (Un splendid *Brac* pe care mi l-a otrăvit primarul Nae Costea – nenea Nae –, cam rudă cu noi, prin alianță, din cauza răzbunării politice.) L-am „înjurat” pe timpul alegerilor din 1927, cred, într-o gazetă locală, și fiindcă nu putea să mă „lovească” altfel, mi-a otrăvit câinele pe care îl adoram. Rezultatul? În ziua de 10 Mai – pe când el, primarul, se afla în fața Primăriei, ca să „primească” defilarea –, sosit în ajun în Câmpulung și pus în cunoștință de cauză de moartea lui Pic – m-am repezit la el și i-am spart capul cu bastonul. Drojdie i l-am făcut. Drept care, am fost „arestat” circa un ceas și apoi dat în judecată pentru ultragiuri cu lovire în exercițiul funcțiunii (că l-am și înjurat înainte de bătaie) și condamnat în lipsă, cf. art. 181 și următorul, din Codul penal, la nu știu câte luni de închisoare. Închisoarea – care, până la apel, schimbându-se guvernul – a fost amnistiată, ca „delict electoral”.

Joi, 22 iulie 1948

Mă pasionează mâinile mamei și, odată și odată, o să scriu eu ceva despre ele. Că mâinile ei (ca altele, desigur) au avut o viață proprie, în afară de cealaltă obișnuită. Mâinile astea au fost aripi albe pentru umerășii noștri de „Îngeri” în devenire, au fost feși albe curate pentru durerile trupurilor mici și pentru rănile sufletelor noastre mari, mâinile mamei au implorat pentru noi și pentru alții icoanele și tăriile, au alinat și au mângâiat, au dăruit și au muncit, s-au trudit și s-au crispat de renunțare și, mai ales, din toată viața lor – complexă și dumnezeiască – eu nu pot să uit că au fost primii porumbei care au fâlfâit, în aurul copilăriei mele, peste clapele pianului, scoțând, din bătaia aripilor, cântecele din care s-a format și s-a încheat melodia ființei mele. Căci eu cred că fiecare om are în el (nu se știe de unde, dar se poate ști de ce) un cântec mare, care nu moare decât o dată cu el. Ar fi cântecul acesta un fel de coloană vertebrală a sufletului, care, a nu se uita, chiar dacă se rupe, tot ea îți menține bucățile trupului spart.

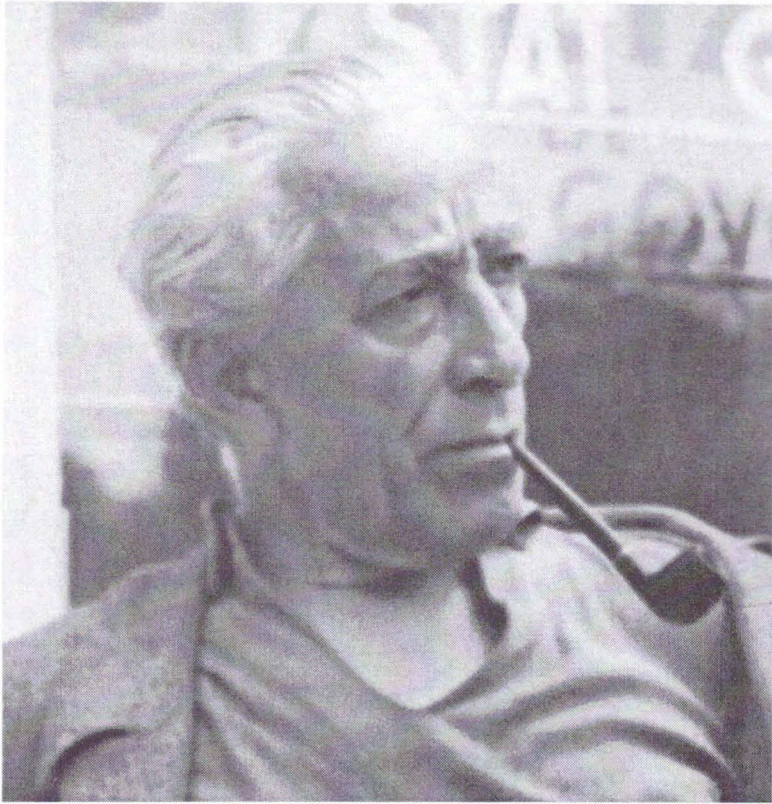

10 noiembrie 1948

Tata! Marea mea amintire, cu mustați ca ale lui Vercingetorix!

Azi am vândut casa noastră – ultima noastră casă – de la Câmpulung.

Am avut și am încă impresia că tata (a cărui amintire și-a depășit cadrul normal și este astăzi o dragoste pe care n-am bănuțit-o și pe care i-o slujesc postum, la picioarele crucii, în fiecare zi) rămâne „singur” acolo. Părăsit! Un mort fără domiciliu, în orașul luptei, vieții, muncii, biruințelor, necazurilor și morții lui. Casa asta trăia, pentru mine cel puțin, șleampătă și hurlubaie cum era, numai prin amintirile tatei. El era acolo, în ea, prezent și permanent peste tot. De la geamlăc la cotetul păsărilor, din sufrageria imensă (cu șemineul mare și cald în spatele lui, un pic adus, sub tartanul de pe umeri) până la ferestrele dinspre stradă, prin care privea ploaia (îi plăcea, ca și mie, când ploua, indiferent de anotimp), de la poarta cu „clonț” a curții, pe care o deschidea „siflotând” cu mânușile lui gri, când venea din „târg” (așa spunea el) și până la chioșcul din grădină, unde își lua dimineța – cu bascul pe-o sprânceană și cu mustățile albe și odihnite – cafeaua cu lapte și porția de bătaie la tabinet ori la „table”, de la mama.

Vineri, 30 aprilie 1948

Am stat până spre dimineață, ca de obicei (obicei din ultimele zile de după împăcarea mea cu el) cu Iancovescu. Vorba lui: „*Une très agréable soirée*”. Câte și ce n-am discutat? Așa cum, amândoi, discutăm de-o viață întreagă, de când suntem atât de legați prieteni. Mă uluiește „superba lui bătrânețe”. Are cincizeci și opt de ani, și nici eu, care îi știu, nu pot să cred că-i „duce” atât de bine. Fiindcă acum, mai mult ca oricând, anii apasă (ce anii? zilele chiar) și trebuie să ai umeri tari – și moralmente și altfel – ca să-i poți duce. De o impresionantă vigoare fizică, cu aceeași vervă „inegalabilă” și *primejdioasă* luciditate, pe care i le cunosc de atâta amar de ani, mă bucur întotdeauna de fiecare ceas petrecut cu el. Nu are importanță ce discutăm. *Cum* discutăm poate să însemne ceva. Poate chiar mult. Un „istoriograf”, a cărui prezență să n-o știm, ar putea trece „posterității” dacă nu idei noi sau „teorii” care să răstoarne lumea teatrală și laică, în orice caz, „o mare conversație”, animată, chiar atunci când e mai banală ca redingota tatii din șifonierul de la Câmpulung, de o strălucitoare vervă și pitorească trecere a ei în expresia curentă.

Cert e, și îmi mențin părerea, că Iancu e cel mai mare actor contemporan și cel mai agreabil „compagnon” de viață, de singurătate și de șuetă.

Iancovescu mi-a spus că s-a angajat „sufleur” la Birlic, pentru turneul pe care acesta îl face două luni, în țară. Persecutat, izbit, pus în imposibilitate să trăiască, a recurs la acest gest. Uriaș, măreț și protestatar. Iancovescu, sufleurul lui Birlic? Dacă aș lăsa să cadă pe hârtia asta lacrimile pe care le plesnesc în ochi, sunt sigur că ar sparge vorbele și hârtia. Sunt de piatră. De piatră rea. De aceea care, pusă la încins, în jărătic, pocnește ca dinamita.

1948

L-am văzut pe Sică Alexandrescu, cu basc. Primul basc i l-am făcut eu cadou, acum douăzeci și cinci de ani, adus din Franța special pentru el, „ca să fim la fel” (numai la bascuri, firește). L-am învățat cum să și-l pună. El, căpățânos cum este, și l-a pus însă exact de-a-ndoaselea de cum i-am arătat... Și, de douăzeci și cinci de ani, e încântat că-i vine prost.

Sică Alexandrescu n-are „teatrul” în el, ca mine. El le are pe diferite străzi.

Formula lui Sică Alexandrescu: deștept pentru proști; simpatic pentru deștepți, escroc pentru pungași și pungaș pentru toți oamenii de treabă.

Singura calitate a lui Sică Alexandrescu, ca „om de teatru”, este că întotdeauna are... sala, înainte de a avea teatru...

Am auzit că duminica trecută Sică Alexandrescu a fost la „talcioc”. Și-a închipuit, probabil, că-l mai poate cumpăra cineva.

Sică iubește banii!... Foarte frumos... dar pentru asta nu era nevoie să facă atâta teatru...

În teatrul lui Sică Alexandrescu primele roluri le-au jucat întotdeauna casieritele.

Când am fost asociat cu Sică Alexandrescu, eu luam dividende la pagubă și el procente la câștig.

Niciodată nu m-am simțit atât de singur ca atunci când am colaborat cu Sică Alexandrescu.

În gramatica noastră de colaborare teatrală, Sică mi-a schimbat numai virgulele. Și în cea aritmetică, țifrele...